

Kake obete nam prinaša nova vlada?

Nesporno je, da bo nova vlada pod vodstvom Alenke Bratušek delovala drugače, kot je partijsko vodena vlada Janeza Janše. Tudi v njene lepe namene in besede lahko verjamemo, pa vendar to še ne zagotavlja, da bo vlada uspešna in nas bo popeljala na pot iz krize.

Ker smo ekonomsko in politično vpeti v globalno ekonomijo iz katere izvirajo temeljni vzroki krize, je jasno, da je naše reševanje krize in uspeh te vlade, v pomembnem delu odvisno od ukrepov na tem nivoju.

V krizo smo prišli v času absolutne vladavine svetovnega finančnega kapitala, ki s pomočjo političnih elit in neoliberalne religije, njenih dogem, tabujev in mističnih zgodb ureja odnose na tem svetu. Kriza ni nastala, ker bi se nekaj zalomilo v tem neoliberalnem ekonomskem in političnem kolesju, kot prikazujejo, pač pa je kriza povsem zakonita in neizbežna posledica njenega razvoja. Tokrat žal ni ciklična, ker je enostavno ni mogoče odpraviti v obstoječem ekonomskem in političnem modelu.

Več kot štiri leta se svet ukvarja z »reševanjem krize«, pa se kriza samo pogloblja. Povečujejo se ekonomska, finančna, socialna, okoljska, politična in vsa druga neravnovesja, ki predstavljajo tvorijo jedro krize. Vsak sistem pa je zdrav in deluje uspešno le, če v njem vlada ravnovesje. V teh štirih letih ni bil sprejet niti en ukrep, ki bi vodil k odpravljanju vseh teh neravnovesij, pač pa so vsi ukrepi naravnani le v ohranjanje obstoječega ekonomskega modela, finančnega in političnega sistema vladavine odtujenih elit in kapitala. Ukrepi, ki jih predstavljajo, kot sistemske ukrepe za izhod iz krize so v svojem bistvu le ukrepi prilagajanja posledicam krize. Nobena politična oblast se še ni dotaknila razkritja dogem, tabujev, mitov in mističnih zgodb neoliberalne religije, ki na idejnem nivoju zagotavljajo ohranjanje obstoječega ekonomskega modela in finančnega sistema in vladavino finančnega kapitala. Prav s temi dogmami in miti so nas celo prepričali, da trošimo več, kot ustvarimo, čeprav je resnica povsem nasprotna, da nas finančna industrija krade in nam prav ta ukraden denar z visokimi obrestmi posoja, da pokrivamo črne luknje nastale s krajo. Letos nam bodo samo iz javnih proračunov ukradli milijardo.

Lahko Slovenija pri odpravljanju teh globalnih odnosov, kaj stori? Lahko in to veliko. Povsem legalno in legitimno lahko v evropskih institucijah zahteva, da se začnejo spreminjati nekateri odnosi na področju finančnega sistema, ki jih danes neoliberalna religija šteje za tabu teme, pa so po svoji vsebini izvor krize. V Evropi je bilo v preteklosti veliko simpozijev in drugih strokovnih srečanj priznanih strokovnjakov, ekonomistov, sociologov, filozofov, umetnikov in drugih, ki so pokazali na dejstvo, da so pravi vzroki krize v neoliberalnem ekonomskem sistemu in so tudi pokazali na pot iz krize. Zakaj Slovenija ne bi predlagala to, kar je že pred leti svetoval Paul Krugman, Nobelov nagrajenec za ekonomijo, da naj ECB prične z emisijo evrov, ki bi ustavili padanje potrošnje in s kontrolirano inflacijo zmanjševali zadolženost in virtualno akumulacijo v finančnem sektorju in bi tak ukrep odpravil potrebo po ukrepih zategovanja pasu državljanom. Zmanjševanje zadolženosti z zategovanjem pasu je ena mističnih zgodb povsem enaka tisti, da, ko ujameš mavrico se ti izpolni vsaka želja. To je samo en primer, kako pristopiti k odpravljanju pravih vzrokov krize na nivoju Evrope, jih je pa še cela vrsta. Zato ni res, da na področju globalnih odnosov Slovenija nima nobene možnosti vplivanja. Je pa res, to nam pove koalicijska pogodba, da bo tudi nova vlada nadaljevala neoliberalno zgodbo diktirano iz Bruslja, ki štiti izključno finančni sektor in njihove oligarhe.

Drugi del vzrokov globoke krize tičijo v modelu upravljanja države Slovenije.

Pri odpravljanju teh vzrokov pa ima domača politika povsem odprto pot, da korenito spremeni model upravljanja države in se odreče ukrepom, ki niso v interesu državljanov, pač pa le omrežij.

Zato bi moral biti prvi korak nove vlade, če res želi to, kar deklarira, da državljanom vrne državo, vrne demokracijo, ki ne bo reducirana le na pravico državljanov oditi vsake štiri leta na volitve, da uveljavlja oblike neposredne demokracije z vključevanjem javnega interes, ki ga izraža civilna družba v procese nastajanja družbenih odločitev, da zagotavlja dosledno delitev oblasti, uveljavi pravno in socialno državo, da kadrovanje po politični pripadnosti in lojalnosti nadomesti s kadrovanjem, ki bo temeljilo izključno na kompetencah in uveljavlja odgovornost na vseh nivojih, zagotovi pogoje za učinkovito delovanje organov pregona in odkrivanja kaznivih dejanj, še posebej gospodarskega kriminala, zagotovi neodvisnost dela kontrolnih inštitucij, doseže ničelno stopnjo tolerance do korupcije in nepotizma in podobno.

Za tovrstne spremembe pa ni dovolj, da pridejo na odgovorna in vplivna mesta novi ljudje z etničnimi in moralnimi vrednotami in kompetencami. Še manj lahko to prinesejo le lepe besede starih političnih obrazov. Za te spremembe je potrebna korenita sprememba delovanja političnega sistema, metod in vsebine delovanja političnih akterjev.

Slovenija je pred dobrimi dvajsetimi leti res ukinila enopartijski sistem vladanja, vendar smo v zameno dobili vladavino več partij. Miselnost, metode delovanja, razumevanje demokracije, vloge in položaja institucij sistema, položaj poslancev, položaj vlade, pa so ostale povsem enake partijskemu sistemu, s tem, da se je etika in morala še izpridili.

Prav v tem pa je izvorno jedro katastrofalnega upravljanja države v teh dvajsetih letih.

Zaradi vsega prej povedanega je večina državljanov, predvsem pa ti, ki protestiramo in iščemo rešitve za družbeno prenovu in novo razvojno paradigmo, spoznala, da nas obstoječe politične elite ne morejo popeljati na pot iz krize, da to lahko storijo le aktivni državljanji, organizirana in povezana civilna družba, ki edina lahko doseže korenite spremembe v delovanju političnega sistema in zagotovi kakovost upravljanja države. Izvolitev dr. Andreja Frištovca za mariborskega župana je jasen in konkreten odgovor, kako bo ljudstvo spremenilo tudi odnose v državi.

Kako naj stranka, četudi je največja, ki je nastala, kot obrambni refleks elit in omrežij, da ne bi bili izgnani z oblasti in od javnega korita, ker bi to prigrabile druge partije, zagotovi večjo demokracijo z uveljavljanjem neposredne, kako naj uveljavlja kompetence in odgovornost in se odreče lojalnosti in partijskemu kadrovanju, kako naj zagotovi dosledno delitev oblasti, uveljavlja funkcijo kontrolnih inštitucij in organov pregona kaznivih dejanj gospodarskega kriminala, kako naj ima ničelno stopnjo tolerance do korupcije, kako naj odpira prostor javnemu interesu in zavrača ozke špekulativne interese, kako naj se upre neoliberalni doktrini ali investicijam, ki bi predvsem polnile račune ljudem iz omrežij in podobno, ko pa je ohranjanje obstoječega modela in sistema delovanja političnega sistema in upravljanja države in njene lastnine temeljni interes vseh ljudi, ki tvorijo omrežje moči.

Kaj potrebujemo?

Potrebujemo kompetentno vlado, ki je ne bodo sestavljali nekompetentni predstavniki političnih strank ujetih v interese omrežij in v službi svetovnih finančnih oligarhov. S kompetentno vlado, ki ne bo orodje klik, pač pa bo odgovorna ljudskemu parlamentu, se ustvari predpogoj za korenit dvig kakovosti upravljanja države, delitev oblasti, uveljavljanja nadzornih institucij, odpravljanja korupcije, uveljavljanja odgovornosti, znanja, sodelovanja, ažurnega in odgovornega dela v državni upravi, sodobnega vodenja, napredovanj na osnovi kompetenc in ne članskih izkaznic in ne na zadnje tudi uveljavljanja pravne in socialne države z uspešnim javnim šolstvom, zdravstvom, razvito raziskovalno dejavnostjo in kulturo, kot duhovnim temeljem razvite, povezane in solidarne družbe. Tak kakovosten zasuk pri upravljanju države ne bo storjen zaradi novih ljudi z etičnimi vrednotami pač pa zaradi povsem spremenjenega položaja vlade do ljudskega parlamenta, ker ji bo tako delovanje objektivni interes zaradi odgovornosti parlamentu in državljanom. Da pridemo do take vlade pa je nujno, da v parlamentu sedijo poslanci, saj večina, ki so samostojni in niso vezani na mnenje nikogar, pač pa predstavniki

državljanov, ki jih tudi na kandidatne liste predlagajo volivci na osnovi njihovih kompetenc, zaupanja in obče človeških vrednot.

Zato je prvi korak za izhod iz krize ta, da se civilne organizacije, gibanja in aktivni državljani projektno povežemo in zagotovimo logistiko, da bodo lahko državljani sami oblikovali kandidatno listo in na volitvah čez leto dni izvolili poslance, ki bodo vredni njihovega zaupanja. Tak projekt nastaja.

Parlament v katerem bi imeli večino taki poslanci ne bo prinesel samo sprememb v tem, da bodo v njem drugi in drugačni ljudje, pač pa bo poslanec postavljen v odgovoren položaj do državljanov, državljani ga bodo kandidirali in tudi odpoklicali, če ne bo deloval javnem interesu. Zato bo v takem parlamentu imela civilna družba tudi ustrezno mesto pri nastajanju družbenih odločitev in vse pogoje za razvoj neposredne demokracije. Obstoječe oblastne strukture demokratičen prostor nenehno ožijo, ker je pač to v njihovem interesu in interesu svetovnih oligarhov in to pod sprevrženim opravičilom, da to narekuje interes reševanja krize. Demokratizacija upravljanja države je tudi temelj za novo razvojno paradigmo, ki bo gradila na človeškem kapitalu in ustvarjala nova delovna mesta in ne le služila apetitom finančnega kapitala. Le taka oblast bo sposobna zavreči iztrošen model neoliberalne ekonomije in njenega finančnega sistema in se otresti nadvlade omrežij in upravljanja države v njihovem interesu. Brez teh sprememb nam tudi novi obrazi, najboljši nameni novih ljudi in dobri razvojni programi ne pomagajo, kaj dosti, ker se bodo utapljali v obstoječi godlji interesov omrežij in svetovnega finančnega kapitala. To, kar predlagam ni nič novega, razen instituta odpoklica, vse je že zapisano v slovenski ustavi.

Na vprašanje iz naslova pa si odgovorite sami.

Objavljeno v sobotni prilogi časnika Dnevnik Objektiv.

Silvester Koprivnikar, Velenje